Valvira
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Lausunto

Dnro 9325/00.01.00.01/2015

2.11.2015

Eduskunta
Kunta- ja terveysjaosto

Eduskunnan kunta- ja terveysjaoston lausuntopyyntö 26.10.2015

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lausunto valtion vuoden 2016 talousarvioehdotuksesta

1 Talousarvioehdotus 2016

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran taloudellinen tilanne on vaikeutunut viime vuosien aikana. Valviran toiminnasta kolme neljäsosaa perustuu valtion talousarvion toimintamenorahoitukseen ja noin neljäsosa on maksullista toimintaa. Valtion vuoden 2016 talousarvioehdotukseen sisältyy pysyviä vähennyksiä Valviran toimintamenoihin yhteensä 348.000 €. Vuoden 2016 talousarvioehdotuksessa Valviralle osoitettu toimintamenomomentilla oleva määräraha ei enää riitä aiemmin toimintamenomäärärahalla katettuihin Valviran kustannuksiin. Valtioneuvoston 3.4.2014 tekemän vuosia 2016 – 2018 koskevan kehyspäätöksen mukaisesti määrärahan väheneminen ilman muita toimenpiteitä aiheuttaisi vuoteen 2019 mennessä yhteensä 1,3 miljoonan euron vajeen Valviran toimintamenoissa.

Valvira on joulukuussa 2014 hyväksynyt sopeuttamisohjelman, jonka tavoitteena on varmistaa Valviran toimintakyky ja parantaa valmiuksia vastata muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin. Ohjelma perustuu kehyspäätökseen, jonka perusteella Valviralle osoitettu toimintamenomääräraha ei enää riitä vuodesta 2016 alkaen, mikäli Valviran kustannukset pysyisivät nykyisellä tasolla. Ohjelmassa todetaan, että mikäli muilla toimilla ei kustannuksia saada leikatuksi, joudutan tekemään henkilöstövähennyksiä.

Valviran sekä kansalliset että EU-tehtävät ovat lakisääteisiä. Jo nykyisessä tilanteessa Valvira on priorisoinut tehtäviään. Leikkausten ja niistä johtuvien henkilöstövähennysten jälkeen Valvira ei pysty suoriutumaan tehtävistään. Lakisääteisiä tehtäviä ei kuitenkaan voi kokonaan jättää tekemättä, joten työn laatu kärsii ja erityisesti asiakas- ja potilasturvallisuus sekä palvelujen saatavuus vaarantuvat. Kaikilla tehtäväalueilla käsittelyajat pitenevät. Lisäksi Valvirassa on saatu hyvään alkuun kehitys, jonka myötä ratkaistuja asioita on aiempaa enemmän. Leikkausten toteutuessa tämä hyvä kehitys loppuu.

Valvira kykenee toiminnan sopeuttamistoimenpiteillä huolehtimaan osasta kustannusten vähentämistarpeesta. Jotta palvelujen saatavuus sekä asiakas- ja potilasturvallisuus (lakisääteiset tehtävät) eivät vakavasti vaarantuisi, edellyttäisi se rahoituksen lisäämistä kehyskauden aikana yhteensä noin 800 000 – 900 000 eurolla.

kirjaamo@valvira.fi
Puhelin 0295 209 111
www.valvira.fi

PL 210, 00531 Helsinki
Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Faksi 0295 209 700

Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi
Faksi 0295 209 704

2 Valviran tilanne

Joulukuussa 2014 vahvistetussa sopeuttamisohjelmassa todetaan toimenpiteet, joilla Valvira pyrkii vähentämään kustannuksia. Osa ohjelman mukaisista toimenpiteistä on jo toteutettu. Määräaikaisia työsuhteita on vähennetty, Valviran organisaatiota tarkistettiin 1.2.2015 ja virasto tiivisti toimitiloja 1.3.2015 alkaen. Lokakuussa 2013 käynnistynyt ICT –hanke Sampo on edistynyt ja tulee lisäämään viraston tuottavuutta.

Suurimmalta osin taloudellinen sopeuttaminen on kuitenkin kesken. Tämänhetkisen arvion perusteella kuluvalta vuodelta säästyisi noin 1. 500.000 euroa, mikä olisi käytettävissä vuonna 2016 budjetista tulevan määrärahan ja maksullisen toiminnan tulojen lisäksi. Osa siirtyvästä määrärahasta johtuu kuitenkin siitä, että vuodelle 2015 suunniteltuja kehittämishankkeita joudutaan jatkamaan vielä vuonna 2016 ja kustannukset tulevat maksettavaksi tuolloin. Vaje vuonna 2016 olisi tämänhetkisen arvion mukaan noin 400.000 euroa.

Suurin osa Valviran toimintamenoista on henkilöstökustannuksia (65 – 70 %). Seuraavina tulevat vuokrakustannukset ja tietohallintokustannukset. Leikkaukset ovat sitä suuruusluokkaa, että niistä Valvira selviää vain henkilöstöä vähentämällä. Valvirassa asiantuntijan palkkauskustannukset ovat 70.000 – 85.000 €/vuosi ja avustavan henkilöstön 30.000 – 50.000 €/vuosi.

Valviralle on koko sen olemassaolon ajan annettu uusia tehtäviä, usein riittämättömin resurssein. Valviralle on vuoden 2016 talousarvioesityksessä lisätty määrärahaa uusien virkojen perustamiseen yhteensä 350.000 €. Virat on tarkoitettu uusien sekä aiemmin aliresursoituna Valviralle tulleiden tehtävien hoitamiseksi:

- sosiaalihuollon ammattihenkilöiden valvonta (uusi tehtävä),
- puolustusvoimien terveydenhuollon valvonta (uusi tehtävä),
- vankiterveydenhuollon valvonta (uusi tehtävä),
- adoptiolautakunta ja sen lisääntyneet tehtävät,
- YHTI-järjestelmän käyttöönotto sekä
- Lääkelaitoksesta siirtynyt terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet – tehtäväkokonaisuus.

On jossain määrin ongelmallista, että samaan aikaan, kun virastolle asetetaan säästötavoitteita, jotka johtavat henkilöstön vähentämistarpeeseen ja sitä myötä vaikeuksiin hoitaa olemassa olevia lakisääteisiä tehtäviä, lisätään myös viraston tehtäviä ja määrärahoja näiden tehtävien hoitamiseen tarkoitettuihin uusiin virkoihin.

Valvirassa on käynnissä viraston mittakaavassa iso ICT-hanke, Sähköisen hallinnon ja Terhikki-rekisterin uudistamishanke eli Sampo-hanke. Hankkeessa rakennetaan Valviraan uutta asianhallintajärjestelmää ja lisätään huomattavasti mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin. Hankkeeseen sisältyy myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin (Terhikki) uusiminen. Sampo-hankkeessa toteutettavilla uudistuksilla mahdollistetaan toimintatapojen muutos joustavammiksi ja tehokkaammiksi, mikä lisää toiminnan tuottavuutta. Valvira on saanut hankkeelle valtiovarainministeriöltä tuottavuusmäärärahoista osarahoituksen. Rahoituksen edellytyksenä oli, että Valviran toimintamenoista vähennetään 260.000 € vuodesta

2017 alkaen. Tämä vähennys on huomioitu vuosien 2016 – 2019 kehyspäätöksessä. Sampo-hanke mahdollistaa toimintatapojen muutoksen ja osaltaan edesauttaa Valviran mahdollisuutta selvitä määrärahan vähennyksestä. Määräraha tulee kuitenkin lähivuosina vähenemään niin paljon, että se kehittämishankkeesta huolimatta tulee vaikuttamaan Valviran kykyyn selvitä lakisääteisistä tehtävistään.

Valviran Helsingin toimipiste muuttaa joulukuussa 2015 uuteen toimitilaan. Muuttoa on perusteltu valtion toimitilastrategian mukaisesti koko hallinnonalaa hyödyttävillä säästöillä. Koska Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimealla on ollut tyhjää toimitilaa, Valviran muutto samaan kiinteistöön Fimean kanssa tuo säästöä koko hallinnonalaa ajatellen. Valvirankin kannalta muutto merkitsee jonkin verran säästöä toimitilakustannuksiin, joskin viiveellä. Aluksi muutosta aiheutuu Valviralle lisäkustannuksia, sillä siirtyminen tiiviimpään toimitilaan edellyttää ns monitoimitilan rakentamista ja tiloihin soveltuvien kalusteiden hankkimista. Kiinteistön muutostöissä on myös huomioitava Valviran toiminnan vaatiman ICT:n rakentaminen sekä tietoturvallisuuden ja turvallisuuden vaatimukset, jotka osaltaan kasvattavat kustannuksia. Näiden lisäksi varsinaisesta muutosta aiheutuu lisäkustannuksia Valviralle. Toimitilojen muutostyöt ovat vielä kesken, mutta jo nyt on tiedossa muutostöiden kustannusten ylittävän merkittävästi ennen siirtymispäätöstä tehdyt arviot. Kuluvan vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa Valvira sai muuttokustannuksiin 100.000 €, mikä ei kuitenkaan tule kattamaan lisäkustannuksia kokonaisuudessa. Lisäksi on otettava huomioon se, että noin 150 henkilön muutto uusiin toimitiloihin väistämättä vaikuttaa aluksi jonkin verran myös toimintaan ja toimintatehokkuuteen.

Valtion talousarvioesityksessä valtion virastoilta vähennetään määräraha omakustannusperiaatteen toteuttamiseksi Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa. Valviran uusi toimitila Helsingissä ei ole Senaatti kiinteistöjen omistuksessa. Neliövuokra tulee periaatteessa olemaan sama kuin Valviralla on nyt Senaatin omistamassa kiinteistössä, mutta uudessa toimitilassa tehtävän remontin kustannukset Valvira maksaa vuokrakauden aikana. Näin ollen Valviran vuokrakustannukset eivät alene vuokrien alentamisesta johtuen. Vuosivuokra vähenee jonkin verran, koska Valvira muuttaa tiiviimpiin toimitiloihin. Nyt mahdollisesti tehtävää vähennystä Senaatti kiinteistöjen omakustannusperiaatteen toteuttamisen pohjalta Valvira pitää perusteettomana, ellei vuokrakustannuksia todellisuudessa voida vähentää.

Ylijohtaja Marja-Liisa Partanen

Apulaisjohtaja Jussi-Pekka Moisio

MLP+RKu/JPM